



BIBLIOTEKARZ PODLASKI
3/2020 (XLVIII)
<https://doi.org/10.36770/bp.538>
ISSN 1640-7806 (druk) ISSN 2544-8900 (online)
www.bibliotekarzpodlaski.pl



Anna Janicka*

Uniwersytet w Białymstoku

<https://orcid.org/0000-0003-0289-3706>

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
„Współpraca naukowa humanistów ukraińskich i polskich.
Historia - idee - projekty”,
Kijów, 20-21 IX 2019 r. Sprawozdanie**

International Scientific Conference

“Scientific Cooperation of Ukrainian and Polish Humanists.

History - Ideas - Projects”, Kiev, 20-21 September 2019. A report

Jednym z najpiękniejszych wspomnień z roku poprzedzającego epokę „pandemiczną” pozostanie z pewnością w naszej subiektywnej perspektywie Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współpraca naukowa humanistów ukraińskich i polskich. Historia – idee – projekty”. Zorganizowana została w Kijowie w dniach 20-21 września 2019 roku dzięki wsparciu projektu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” realizowanego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku w dyscyplinach literaturo- i językoznawstwo.

Spotkanie to śmiało nazwać można >metakonferencją<, poświęcone bowiem zostało nie jakimś problemom szczegółowym, lecz samej idei współpracy

* Anna Janicka – dr hab., prof. UwB; pracuje w Zakładzie Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu w Białymstoku. Autorka książek: *Sprawa Zapolskiej. Skandale i polemiki* (wyd. 2: Białystok 2015); *Tradycja i zmiana. Literackie modele dziewiętnastowieczności: pozytywizm i „obrzeża”* (Białystok 2015).

Anna Janicka, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współpraca naukowa humanistów...”*

humanistów polskich i ukraińskich, szerzej z Europy Środkowo-Wschodniej. Istotnym jego tematem była ujęta historycznie i współczesna rola uniwersytetów i akademii nauk w koordynacji tej współpracy. Rozmowy skupiły się wokół następujących zagadnień:

- Literackie i kulturowe obrazy uniwersytetu na Ukrainie i w Polsce.
- Kulturowy, literacki transfer ukraińsko-polski w perspektywie historii i współczesności.
- Rola akademii nauk w kreowaniu współpracy naukowej między Polską a Ukrainą.
- Współpraca uniwersytetów Ukrainy i Polski: dotychczasowe doświadczenia, perspektywy, idee, pomysły, projekty.
- Historyczne, kulturowe i geopolityczne konteksty współpracy humanistów ukraińskich i polskich.
- Rola językoznawców i literaturoznawców, historyków i etnografów w tworzeniu wspólnego obrazu Europy Środkowo-Wschodniej.

Tak ujęty problem wymagał, co naturalne, odpowiedniego garnituru organizatorów i uczestników. Trudno wszak mówić o akademiach bez akademików. Sesję, prócz Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” UwB, współorganizowały bardzo szacowne instytucje: Wydział I Filologiczny Polskiej Akademii Umiejętności, reprezentowany przez jego dyrektora, prof. Lucjana Suchanka; Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, reprezentowany przez profesorów i akademików Narodowej Akademii Nauk Ukrainy: prof. Leonida Huberskiego, prof. Pawła Hrycenko oraz prof. Rościśława Radyszewskiego; Przedstawicielstwo Polskiej Akademii Nauk w Kijowie, kierowane przez zasłużonego dla nawiązywania ukraińsko-polskich relacji dyrektora, prof. Henryka Sobczuka. Sesję przygotował Komitet Organizacyjny, któremu wyjątkowo przewodniczyło aż czterech profesorów z Polski i Ukrainy¹.

¹ W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: prof. Jarosław Ławski – Uniwersytet w Białymstoku, PAU – *Przewodniczący*; prof. Lucjan Suchanek – Polska Akademia Umiejętności – *Przewodniczący*; prof. akad. NANU Leonid Huberski – Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki – *Przewodniczący*; prof. Rościśław Radyszewski – Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, NANU – *Przewodniczący*; prof. Petro Bech – Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki; dr hab. Anna Janicka, prof. UwB – Uniwersytet w Białymstoku; dr Krzysztof Korotkich – Uniwersytet w Białymstoku; dr Bohdana Honczarenko – Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki; mgr Kateryna Strohanova – Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki; prof. Henryk Sobczuk – Przedstawicielstwo PAN w Kijowie.



Inauguracja Konferencji . Od lewej: prorektor prof. Wołodymyr Buhrow, prof. Rościśław Radyszewski, radca Ambasady RP w Kijowie Ewa Matuszek-Zagata, prof. Jarosław Ławski, prof. Dmytro Stepowyk, prof. Walentyna Sobol, dr hab. Krzysztof Korotkich

Spotkanie odbyło się w głównym, tzw. czerwonym, korpusie Uniwersytetu im. T. Szewczenki (gdzie mieści się rektorat) w auli nr 205 (piękne, reprezentacyjne, jednocześnie kameralne pomieszczenie). Obrady plenarne na początku obrad poprowadzili prof. Pawło Hrycenko (NANU, Kijów) i prof. Halina Korbicz (UAM, Poznań), prof. Lucjan Suchanek (PAU) i prof. Ołeksandr Astafjew (Uniwersytet im. T. Szewczenki). Wysłuchano po kolei dziewięciu wystąpień:

- Prof. dr hab. Lucjan Suchanek (PAU, Kraków), *Współpraca naukowa w czasach globalizacji. Polska Akademia Umiejętności i współpraca międzynarodowa*;
- Prof. dr hab. Rościśław Radyszewski (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Dzieje ukraińsko-polskiego pojednania: sto postaci i wydarzeń*;
- Dr hab. Violetta Wejs-Milewska, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku) *Rola polskich instytucji naukowych na emigracji*;
- Prof. dr hab. Jewhen Nachlik (Ukraińska Akademia Nauk), *Osiągnięcia i perspektywy ukraińsko-polskiej komparatystyki literackiej*;

Anna Janicka, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współpraca naukowa humanistów...”

- Dr hab. Dorota Rembiszewska, prof. IS PAN (Instytut Sławistyki PAN), *Perspektywa współczesna i historyczna w badaniach nad wschodnią Słowiańszczyzną w Instytucie Sławistyki PAN*;
- Prof. dr hab. Pawło Hrycenko (Ukraińska Akademia Nauk) *Ukraińsko-polskie pogranicze językowe: osiągnięcia i paradygmat dalszych badań*;
- Prof. dr hab. Agnieszka Czajkowska (UJD w Częstochowie), *Rody uczone jako przykład ciągłości idei uniwersytetu*;
- Prof. dr hab. Aleksander Suchomłynow (Uniwersytet Kijowski), *Współczesny wymiar pogranicza: konotacje ukraińskie i polskie*;
- Dr hab. Halina Korbicz, prof. UAM (Poznań), *Studia ukrainistyczne w kontekście transformacji ustrojowej w Polsce i ich znaczenie w rozwoju polsko-ukraińskich relacji*.

Po przerwie obiadowej (13.30–15.00) rozpoczęła się praca w sekcjach: Sekcją I (*Związki kulturowe Ukrainy i Polski*) pokierowali prof. Walentyna Sobol (UW, Warszawa) i dr hab. Switłana Suchariewa (Uniwersytet w Równym). Z kolei Sekcję II (*Literackie interpretacje*) poprowadzili dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Białystok) i prof. Jewhen Nachlik (Ukraińska Akademia Nauk, Lwów). W każdej z sekcji wysłuchano ośmiu wystąpień badaczy pochodzących z Kijowa, Odessy, Białegostoku, Drohobycza, Równego, Gdańska².

Koniecznym zaakcentować trzeba przyjacielską atmosferę spotkania. Chęć toczenia dyskusji towarzyszyła niezwyklej elegancji polemicznych odniesień. Okazało się raz jeszcze, że wciąż wiele pozostaje do zrobienia we wzajemnych relacjach. Tego typu metakonferencje służą też nawiązywaniu relacji, planowaniu przedsięwzięć. Tak było i tym razem. Rozmawiano o projektach, które

² W sekcjach wystąpili między innymi: prof. dr hab. Ołeksandr Astafjew (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Ukraińsko-polski dialog kulturowy jako sposób pokonania kryzysu cywilizacji*; prof. dr hab. Switłana Suchariewa (Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki), *Chrześcijańskie podstawy moralności w ukraińskiej i polskiej literaturze barokowej*; prof. Witalij Szerbak (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Polsko-ukraińskie aspekty procesów państwowotwórczych XVII w.*; prof. Dmytro Stepowyk (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Ukraińscy grawerzy XVII w. w polskich i litewskich wydaniach Wilna*; dr Ołeksandr Fedoruk (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Ukraińsko-polskie relacje w sztuce*; mgr Kateryna Strohanova (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Eksperymenty estetyczne w twórczości Witolda Gombrowicza i ich konteksty ukraińskie*; dr Łarysa Wachnina (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Wpływy wzajemne ukraińskiego i polskiego folkloru w ujęciu*



Wystąpienie dr hab. Anny Janickiej; od lewej siedzą: prof. Lucjan Suchanek, dr hab. Violetta Wejs-Milewska, prof. Agnieszka Czajkowska

miały dojść do skutku w 2020 roku (między innymi o wspólnym badaniu modernistycznego przełomu XIX i XX wieku, powrocie do badań nad czarnym romantyzmem). Niestety, pandemia pokrzyżowała plany, lecz wcale nie oddała na zawsze samych idei polsko-ukraińskich badań.

Dopełnieniem Konferencji była uroczysta kolacja w restauracji „Opanas”, w czasie której wystąpił z koncertem ukraiński piosenkarz.

diachronicznym; dr hab. Artur Bracki (Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki w Kijowie), *Polsko-ukraińska współpraca naukowa w obrębie szkolnictwa wyższego – perspektywa działalności wykładowczej i rad naukowych*; dr Wiktor Korotkij (Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki), *Polska społeczność w dziejach Uniwersytetu Kijowskiego w kontekście europejskich idei kształcenia*; doc. dr Artur Malinowski (Uniwersytet w Odessie), *Gościnność jako model antropologiczny w komunikacji międzynarodowej i teorii literatury (kontekst ukraińsko-polski)*; dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku), *Badania genderowe na uniwersytetach polskich i ukraińskich – próba porównania*; dr Krzysztof Korotkich (Uniwersytet w Białymstoku), *Uniwersytet Kijowski w życiu i twórczości pisarzy ukraińskiej szkoły polskiego romantyzmu*; prof. dr hab. Jarosław Ławski (Uniwersytet w Białymstoku), *„Reformy” nauki w Polsce a współpraca filologów polskich i ukraińskich*.

Drugi dzień sesji poświęcony był, po pierwsze, na indywidualne spotkania Polaków i Ukraińców, służące zadziernięciu więzów, relacji. Po drugie, na program kulturalny, na przykład wizytę w kijowskiej Operze, zwiedzanie Kijowa przez tych wszystkich, którzy jeszcze tego pięknego miasta nie poznali.

Konferencyjne przygotowania ze strony ukraińskiej koordynował prof. Róściśław Radyszewski z Katedry Polonistyki Narodowego Uniwersytetu im. T. Szewczenki; ze strony polskiej – prof. Jarosław Ławski z Wydziału Filologicznego UwB. Podziękowania szczególne należą się mgr Katerynie Strohanowej, doktorantce kijowskiej uczelni, która w znakomity sposób zajęła się polską delegacją i prowadziła wszelkie sprawy związane z formalnym rozliczeniem sesji.

Konferencja o „Współpracy naukowej humanistów ukraińskich i polskiej” pokazała, iż konieczna jest koordynacja współpracy i uniwersytetów, i akademii po obu stronach. Projekty realizowane przez małe, słabe kadrowo grupy są z natury rzeczy skazane na epizodyczność. Projekty realizowane z udziałem wielu podmiotów, prestiżowe, nagłaśniane mają zdecydowanie większą siłę przebicia, jak również szczęśliwej finalizacji w postaci książek, wyników badań. Niezbędne jest także wsparcie polskich i ukraińskich placówek dyplomatycznych i kulturalnych. Gościem sesji kijowskiej była Pani kierownik Referatu ds. Współpracy Naukowo-Oświatowej w Ambasadzie RP w Kijowie, Pani Ewa Matuszek-Zagata.

Uczestnicy spotkania – dodajmy po niespełna roku – pomimo niesprzyjających warunków zewnętrznych (zamknięcie granic, pandemia, tryb komunikacji online) podtrzymują kontakty, planując kolejne spotkania naukowe w 2021 roku.

Materiały konferencji zatytułowany *Humanistyka między narodami. Interdyscyplinarne studia polsko-ukraińskie* pod redakcją Jarosława Ławskiego i Lucjana Suchanka opublikowane zostaną w 2020 roku w Białymstoku (część prac pomieszczono w numerze z 2020 roku „Kijowskich Studiów Polonistycznych”, T. XXXVI) w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Bialostocensia”.